

SM/C^a8/53

S.M

SM

C^a8

53

4600-200-88

1057124

SM C^a8 53

849.9-1
FER

GLUSAD

SOBRE SE PIGOTE DE 1881 E 1882

PER

ES MÉTJE Y CIRUGIÁ

D. JAUME FERRER Y PARPAL.

MEHÓ.

IMPRÉNTA DE M. PARPAL

Querré des Bestió núm. 39.

AÑ 1882.

*Reg. por D. Miguel Paspal
año 1891*

Are qu' es mal mus ha fuit
Y es tedèums s' han quentad,
Es es cas de fé un relad,
Per sêbrer lu qu éll ha duit
Y puder trèurên bòn fruit
De tot lu que s' ha pessad.

Moltes plagues té equest mon,
Qui essòten s' humenidad:
Ni ha qui péguen de custad,
Altres epénes u son,
Unes quéden de plénton,
Còlcúne va d' emegad.

E vegades sutseex,
Qu' en vénen moltes de juntes;
Més, segons e qui u preguntes,
Te dirá que no 's cunex
Y que ningu u edvertex,
Sino que tu les berruntes.

Però jò cuntesteré,
Segons s' edagi espeñòl:
Vine mal si véns totsòl.
Y e tutòm repetiré,
Que tots n' hem vist un clepé
Per es nòstru descunsòl.

Se més gròsse qu' ha vengud,
 E Menòrque, l' añ pessad,
 Tal vegade no 's estad
 Se qui més gént ha jegud,
 Se qui més còlls ha tursud,
 Se qui més mòrts ha queusad.

Però, dad cas qu' elle u sigui
 Ó que no u sigui tembé,
 D' esplicá equí pruveré,
 Ántes qu' un altre no u digui,
 Lu qu' ha fét, perque s' escrigui
 Se pigòte, are derré.

Tutòm sab qu' elle ha reinad
 Mitj añ des vuitante y u,
 Y e més hem vist per còlcú,
 Es vuitante y dos mesclad:
 May hevie guvernad
 D' un mòdu tan cruèl y du.

Si cuant erribe equest mal,
 Ya que de fòre mus vé,
 E nes mumént s' el deté,
 No 's mòstre tan criminal;
 Y en llòg de ser tan murtal
 E cèrts límits se cunté.

Però, si se li tulére
 Que vagi, còm une lòque,
 Mullant fil e se milòque,

Se pòrte còm une fiére;
 Y no tròbe cap berrére
 Que no salti, cuant éll flòque.

Exi mus ha sutseid
 Equeste vegade equí,
 Que va entrá de lu més fi;
 Y epénes s'ére sentid,
 Cuant per tot va está esperjid,
 Sens puderlo detení.

Es juñ va desembarcar
 De dins es nòstrus vepors;
 Y tots vam sentir rumors,
 De que prést e un va metar:
 Déspués se pusá e cuvar,
 Per desplegó es séus furors.

Exí que s'euturidad
 Va vèurer que s'estenie,
 Prengué, perque cumvénie,
 Mèdis de selubridad;
 Y tot va quedá erreglad
 Per lu que venir pudie.

Va elegí un Tinént de Batle,
 Còm e cap de cumissió,
 Per vigilar dins Mehó;
 Querregant demunt s' espatle
 Es dañs y càrregs, queratle,
 De tote caste d' ecció.

Va numbrá elguns vigilants,
 Còm e guardes de purtal,
 En lletréerus per señal;
 Y per curar mals y espants
 E véis, joves y bergants,
 Va fé errenjar l' huspital.

Va escuí un mèstre fusté
 Per fér caxes de difunts;
 Y va tucàr tots es punts
 Qu' en equests casus cumvé:
 Qui vulie fér festé
 Troncs y rame vee junts.

Mená qu' es cotxu des mòrts
 Sémpre dispòst estigués;
 Y dos empleads tengué,
 Emb uns brassus bestant fòrts,
 Per menetjar tots es mòrts
 Fins tenirlos e recés.

Es cuals, per ser cuneguds,
 Sels i va pusá un quepéll,
 En tòques fins es clutéll:
 Essent dos hòmus fursuds,
 Qui enauen bén evenguds
 Y erriscauen pròu se péll.

Emb essò es mal se trubaue
 Dintre es querré de le plane,
 Desplegantse en tante ufane,

Qu' e moltes cases entraue;
 Y llevòres s' esquempaue
 Eont li daue le gane.

Se resòl primé ferí
 Es querrés més ecustads;
 Demustrant, ets etecads,
 Còm seguex es séu quemí
 Cuant no s' el pòd impedí,
 Ni es melalts son pròu 'gurdads.

Después se pòse e dar bots,
 Nant per equí y per ellá;
 Y mus cumènse e metá
 Pares, concus y nebots,
 Mares, fies..... casi tots,
 Des que més fort va etecá.

Se gént, tote tresturnade,
 No sebie còm féro
 Per despendre ' equel temó
 Que queusá se pigutade;
 Y estaue tan retjirade
 Que no pug esplicaró.

Y còm es defécte humá
 Pensar més es mal qu' es bé;
 Y que se culpe algú té
 D' ets estragus qu' es mal fa,
 Prést se va dexá enguená
 Còntre es métjes, còm diré.

E un pigutós casi mòrt,
 Des querré de San Juan,
 E fé una cunsulte van
 Dos métjes; y vòl se sòrt
 Qu' e còlcú li caigui tòrt
 Se recéte que li fan.

Corren d' equí per ellá,
 Per sêbrer si se begude
 Es medecine degude,
 O si es fête per metá;
 Y e l últim no li van dá,
 Preferint quedás perdude.

Però, còm hevie dit,
 Un des métjes cunsultants,
 Qu' equell melalt, per instants,
 Sen enaue cunsumit,
 Se va murí equelle nit,
 Dexant trists es séus infants.

Totdune qui hevie un mòrt,
 Tant de die còm denits,
 Es cotxu, per llevar crits,
 S' el endue; y ére un cunòrt,
 En mitx de tante dissòrt,
 Que fossim tan prést servits.

Se va desplegar tal pò,
 Cuant enaue e le beldó
 Se pigòte, qu' es milló,

Mirarso tot en bòn cò;
 Puis, serie de mal tò,
 Pendrêu per se part pitjó.

En mitj d' equell gran terror,
 Ses families s' esperjien
 Y elgunes no s' essistien
 Per fertarlis es velor:
 Molts se tenian emor
 Y no ubstant méstòst fujien.

Elguns pares sen enauen,
 Moltes mares no i quebien,
 Fis y fies qui petien,
 Crietures qui plurauen:
 Uns fugien y turnauen,
 Molts turnauen y fugien.

Bestante gént va surti
 E viurer fòre ciutad;
 No hevent equí dins turnad
 Fins qu' es mòrts tenguéren fí,
 Fins que sepò va finí,
 Fins qu' es mal va está equebad.

Còm no 's trubaue ningú
 Per es melalts essistir,
 Es llevó que van surtír
 Cuatre mònjes, tot emb u,
 Per duná eusili e còlcú,
 Des qui sulien petír.

Y gracias lis siguin dades
 Per s' inmèns fevor que féren,
 Perqu elles essistiguéren
 E nes melalts, qui e bendades
 Les vulien; y e vegades
 Reclémauen, si no i éren.

Llevòres tembé surtie
 Còlque lléc per visitar
 Y se pigòte trettar
 En res, en s' humeupetie;
 Pués s' uquesió u permetie
 Después des mètje elecar.

Igualmént se presentaue,
 Figurant tení efició,
 Un qu' altre especuledó,
 Qui es servici esquessetjaue
 Y es velor sèmpre eumentauè
 Des jurnal ò cumissió.

E pèsar de tot essó,
 Se conten actes velénts:
 Se van veure ' elguns perénts.
 Plens d' emor y de bòn cò,
 Qui van preferir fé es trò,
 E dexar ses séues génts.

Se van veure ' actes d' emor,
 De queridat y ternure,
 D' ebnegueció, de finure

Mesclads emb es de terror,
 D' especuleció, d' hurror,
 De cuverdie y lucure.

Tal estad va prudir
 Une gran egiteció,
 Un mal está y destrucció
 De families. No 's pòd dir
 Lu que llevò es va pelír
 Dins equeste pubbleció.

Se gént de dins qui fugie,
 Se de fòre qui no entraue,
 S' industrie qui se peraue,
 Es cumèrs qui 's cunsumie,
 Se pubrese qui cundie,
 Se misèrie qui reinaue.

Furtune que molte gént
 Se va prestar, sens temó,
 E serví en gran desició;
 Y qu' es nòstru Ejuntemént,
 Trebeant sémpre prudént,
 Mus va ubrí une suscripció.

En lu qu' elle erreplegá,
 En lu que bestants dunauen,
 En lu que molts ejudauen,
 En lu que Palme enviá
 Y es germans de fòre da,
 Ses còses s' ecumudauen.

Exí' s va pudê essistir
 E tots es necessitads,
 Qui se veen epurads.
 Exí molts van revenir,
 Fins que van pudê surtir,
 E nes querré, bén curads.

Y epesar d' equelle pròve
 Des mal, en pendre ' es trutis
 D' enarsen e San Lluís,
 Còm tembé e se Revalnòve,
 Se grevedad no s' innòve
 Ni s' eumente es cumprumis.

Tant còm enaue milló,
 Ets etacs feen perades,
 Se veen cares clepades
 Pes querrés de dins Mehó
 Y entraue s' enimeció,
 no de còp, sino e tungades.

Llevò se van descubrir
 Ets estragus qui no' s creen;
 Y ses desgracies se veen
 de tots es qui van petir,
 Des qui velor van tenir
 Y pròp des melalts esteen.

E més de còses molt rares,
 Qui hevien pessad de llis,
 S' edvertien, d' impruvis,

Fis y fies sense pares,
 Crietures sense mares
 Y pares sense es séus fis.

Moltes families hunrades,
 Qui ántes d' equelle uquesió
 estauen de lu milló,
 Se veen erruinades
 Y casi desesperades,
 Queusant molte cumpessió.

Y no ubstant sémpre velént,
 Es mal en perseguirmos,
 No vulie dexarmos.
 Sémpre el teniem presént;
 Y es repetie insultént
 Eont jee un pigutós.

Finalmént en se mesure
 Qu' es Batle va cunsultá
 Emb es metjes, d' eislá
 Y pusá en més estreture
 Es melalts, duite en finure,
 Se pigòte s' envá ená.

Y Déu faxi que no torni,
 Que mus ha pròu maltrettad;
 Però sigui, lu qu' ha estad,
 Une llissó, qui retorni;
 Y es sentits no mus suborni
 Còntre se reelidad.

Tenint sémpre e le memòrie
Qu' equest mal es cuntegios
Y es séu endá perillos,
Si sel mire per quebòrie,
Ó còm es bòvu de Còrie,
Ó còm si essentí no i fos.

Mehó y Ebril de 1882.

